

UZUPEŁNIAZESPÓŁNADZORUJĄCY

KODUCZNA

--	--	--

DATAURODZENIAUCZNI

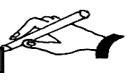

--	--	--	--	--	--	--	--

dzień   miesiąc   rok

miejsce
na naklejkę
z kodem

EGZAMIN WTRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH *Oceniamy wynalazki*

Informacje dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiąż długopisem lub piórem.
4. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to wybierz jedną odpowiedź i zamaluj wybrany kwadrat, np.:
A.
B.
C.
D.
5. Staraj się nie popełniać błędów. Gdy się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź, np.:

6. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to sam napisz odpowiedź w miejscach kresek. Pomyłki przekreślaj.
7. Gdy przy zadaniu jest taki znak , to połącz strzałkami dobre odpowiedzi, np.:
Kasia ucze → *ń*
Tomek uczennica →
8. W arkuszu znajduje się miejsce na brudnopis. Możesz je wykorzystać, redagując odpowiedź. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

MAJ 2003

Czas pracy:
do 180 minut

Liczba punktów
do uzyskania: 50

GH-A7-031

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst I

Który wynalazek jest według Ciebie najważniejszy? To temat pracy domowej w trzeciej klasie gimnazjum. Uczniów bardzo zaciekał ten temat.

– Wspaniały temat, bo wynalazki w wszystkim nam ułatwiają życie. Nie wiem, jak ludzie mogli żyć bez samochodu czy komputera. Internet to bogate źródło wiadomości i szybki sposób porozumiewania się ludzi na całym świecie.

– Czy wiecie, że samochód wynaleziono dopiero ponad sto lat temu, dokładnie w roku 1885, a telefon komórkowy to nowy wynalazek, gdy pierwszy zrobiono w 1973 roku?

– Ja wiem, że komputer był wcześniej niż telefon komórkowy, bo w 1946 r., a pierwszy próbny program telewizyjny nadano w roku 1925.

Uczniowie postanowili samodzielnie szukać informacji o wynalazkach w Internecie, encyklopedii techniki i książkach popularnonaukowych.

Napodstaw tekst i wykonaj zadania 1., 2., 3., 4. i 5.

Zadanie 1.

Ułóż w kolejności chronologicznej (od najdawniejszego do najnowszego) wynalazki, które wymieni uczniowie.

Wiek	XIX	XX	XX	XX
Rok powstania wynalazku				
Nazwa wynalazku				

Zadanie 2.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Uczniowie przyjęli temat pracy z

- A. gniewem.
- B. złością.
- C. zdenerwowaniem.
- D. zadowoleniem.

Zadanie 3.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Zacytowany fragment: „bo wynalazki w wszystkim nam ułatwiają życie” – jest

- A. argumentem, uzasadnieniem wypowiedzi.
- B. opisem ciekawego wydarzenia.
- C. pytaniem o znaczenie wynalazków.
- D. ogłoszeniem nowego wynalazku.

Zadanie 4.

Uzupełnij zdania.

Wynalazki z XX wieku, które ułatwiają przekazywanie informacji, to: .....,
.....i.....

Urządzeniem niezbędnym do tego, aby skorzystać z Internetu, jest.....
Internet to bogate źródło.....

Zadanie 5.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Wynalazki są bardzo ważne, gdyż

- A. powodują, że nie trzeba się uczyć.
- B. dzięki nim jest ładna pogoda.
- C. pomagają produkować surowce naturalne.
- D. ułatwiają ludziom życie codzienne.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst II

Potygodni uczniowie opowiadali o swojej pracy domowej. Ewa pierwsza zgłosiła swoją odpowiedź.

– My śledzi telewizja jest najlepszym wynalazkiem XX wieku. Wielu ludzi śnieumie bez niej żyć. Mówi się, że telewizja to dla nich „okno na świat”, ponieważ mogą na ekranie oglądać ciekawe filmy, przedstawienia, reportaże. Ja nie oglądam w telewizji wszystkiego, a tylko to, co dla siebie wybieram na podstawie programu telewizyjnego zamieszczonego w gazetach.

Słowniczek:

reportaż – sprawozdanie

Napodstawie tekstu II wykonaj zadania 6.i7.

Zadanie 6.

Odpowiedz na pytania pełnymi zdaniami.

Dlaczego niektórzy ludzie oglądają w telewizji wszystko?

.....

Co znaczy słowo „okno na świat”?

.....

Zadanie 7.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Informacje o czasie nadawania filmu znajdziesz w

- A. rozkładzie jazdy.
- B. katalogu sprzedaży.
- C. folderze turystycznym.
- D. programie telewizyjnym.

Przeczytaj uważnie tekst.

Obejrzyj fotografię.

Tekst III

– Ja bardzo lubię jeździć samochodem i dlatego uważam, że samochód to najlepszy wynalazek – powiedział Janusz. – Zajrzałem do Internetu, żeby poznać historię samochodu. Dowiedziałem się, że pierwszym pojazdem był automobil zrobiony przez Niemca Daimlera. Wkrótce pojawiły się samochody skonstruowane przez Benza – również Niemca, braci Peugeot z Francji i Amerykanina Forda. Pierwsze samochody bardzo różniły się od obecnych.

Stary samochód

Słowniczek:

skonstruować – zrobić

automobil – pierwszy samochód

Napodstawie tekstu III wykonaj zadania 8.i.9.

Zadanie 8.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Daimler, Benz, Peugeot, Ford – to nazwiska

- A. sławnych nauczycieli.
- B. znanych podróżników.
- C. konstruktorów samochodów.
- D. wybitnych sportowców.

Zadanie 9.

Odpowiedz pełnymi zdaniami na pytania.

W jakim kraju zbudowano pierwszy samochód?

.....

Gdzie można znaleźć wiadomość o historii samochodu?

.....

.....

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst IV Piąte koło u wozu

Pojechaliśmy zamiast
sprawdzić, ile kolorów ma pies, a
zamiast
w lasie.

Tata kierowca,
mama przytacie,
z tyłu pies Kleks
i z bratem.

Nagle strzeliła opona.
Mama Kleksa poszła w pole,
a my – z pomocą taty
założyliśmy zapasowe koło:
„Piąte koło” z bagażnika.
Bardzo, ale to bardzo potrzebne,
jak nasza przygoda wynika.

Elżbieta Zechenter - Sptawińska

Słowniczek:

zapasowe – dodatkowe

bagażnik – miejsce na rzeczy

„piąte koło u wozu” – powiedzenie, które
oznacza „coś” lub „kogoś niepotrzebnego”

Napodstaw tekstowi IV wykonaj zadania 10., 11., 12., 13. i 14.

Zadanie 10.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Oprygodzie opowiada

- A. pies.
- B. dziecko.
- C. mama.
- D. tata.

Zadanie 11.

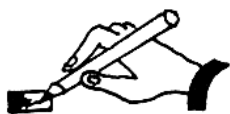

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Utwórz zbudowany z

- A. jednej strofy.
- B. dwóch strof.
- C. trzech strof.
- D. czterech strof.

Zadanie 12.

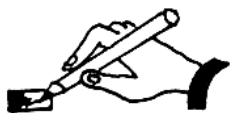

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Pary wyrazów: „bagażnika – wynika”, „jesień – wiesie” – są utworzone

- A. rymami.
- B. uosobieniami.
- C. porównaniami.
- D. epitetami.

Zadanie 13.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Słowa: „strzełał a pona” – znaczą, że

- A. kto strzełał z procy.
- B. pękła opona w samochodzie.
- C. zawodnik strzełał z łuku.
- D. myśliwy strzełał w lesie.

Zadanie 14.

Dokończ zdania.

Ktoś lubco śniepotrzebnegotopi ąte.....u.....

Poprzez biciauopony potrzebnejestpi ąte.....z.....

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst V

Marek powiedział:

– Dla mnie bardzo ważnym wynalazkiem jest telefon komórkowy, bo mogę się komunikować z kolegami poprzez wiadomości tekstowe (SMS-y). Mój telefon ma alarm, który daje mi sygnał, że nadeszła wiadomość. Znalazłem w encyklopedii informację, że pierwszy telefon wymyślił Aleksander Graham Bell – nauczyciel dzieci głuchych, który dla nich chciał zrobić aparat pomagający w odbiorze dźwięku. Takiego aparatu nie udało mi się wynaleźć.

Słowniczek:

komunikować się – rozmawiać, pisać SMS-y

Napodstawie tekstu V wykonaj zadania 15 i 16.

Zadanie 15.

Uzupełnij rozmowę telefoniczną.

1. Cześć! Wybieram się jutro na wycieczkę rowerową, czy pojedziesz ze mną?

2. ....

.....
.....

Kto jeszcze z nami pojedzie?

3. ....

.....
.....

4. Wspaniale! A gdzie i o której godzinie się spotkamy?

5. ....

.....
.....

Cześć!

6. Bardzo się cieszę z zaproszenia. Do jutra! Cześć!

Zadanie 16.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Aleksander Graham Bell pragnął wynaleźć

- A. telefon komórkowy.
- B. aparat telefoniczny.
- C. aparat dla głuchych.
- D. aparat fotograficzny.

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst VI

Basia opowiedziała nam o swoim locie samolotem.

– Patrzyłam z ciekawością przez okienko. W dole wszystko było małe. Rzeka wyglądała jak wstążka, a domy jak klocki. Sprawdziłam, co piszę o pierwszym locie samolotem w księżce „Odkrycia i wynalazki”.

Rankiem 17 grudnia 1903 roku, w zimnie i wietrze, Orville Wright wznosi się na wysokość trzech metrów, przelatuje około trzydziestu metrów i ląduje. Dwanaście sekund zachwyty!

Na podstawie tekstu VI wykonaj zadania 17., 18. i 19.

Zadanie 17.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Basia powiedziała: „Rzeka wyglądała jak wstążka, a domy jak klocki.” – aby dzieci

- A. dowiedziały się, z czego były zrobione domy i klocki.
- B. wyobraziły sobie widok domów i rzeki z samolotu.
- C. zazdrościły jej zabawę klockami i wstążką.
- D. myślały, że w samolocie są wstążki i klocki.

Zadanie 18.

Uzupełnij zdanie.

Pierwszy samolot 17 grudnia 1903 roku wznosił się na wysokość ..... metrów i przeleciał około ..... metrów.

Zadanie 19.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Zdanie: „Rankiem 17 grudnia 1903 roku, w zimnie wietrze, Orville Wright wznosił się na wysokość trzech metrów, przelatuje około trzydziestu metrów w powietrzu.” – jest

- A. zaproszeniem do lotu.
- B. sprawozdaniem z zawodów.
- C. charakterystyką samolotu.
- D. opisem sytuacji.

Przeczytaj uważnie tekst.

Obejrzyj fotografię.

Tekst VII

– Podczas wakacji dużo fotografowałem – powiedział Adałd.
 – Myślę, że właśnie fotografia jest najbardziej potrzebnym wynalazkiem, bo za jej pomocą można utrwaląć różne obrazy. Można robić zdjęcia ludziom, przyrodzie, budynkom, by w ten sposób zachować je dla następnych pokoleń. O początkach fotografii czytałem w książce popularnonaukowej. Dowiedziałem się, że pierwsze zdjęcie zrobiono w roku 1839. Znalazłem tamteż fotografię Marii Skłodowskiej-Curie, która znana jest z wielu naukowych odkryć.

Maria Skłodowska-Curie
z córkami Irène i Ève
Rok 1907

Napodstaw tekstowi VII, fotografii własnej wiedzy wykonaj zadania 20., 21. i 22.

Zadanie 20.

Napisz obok zdania TAK – gdy zdanie jest prawdziwe, NIE – gdy zdanie jest fałszywe.

	TAK/NIE
Pierwszą fotografię wykonano w 1839 roku.	.....
Zdjęcie fotograficzne wykonuje się aparatem fotograficznym.	.....
Aparatem można fotografować tylko ludzi.	.....
Dzisiaj można robić kolorowe fotografie.	.....
Fotografia pozwala utrwaląć rzeczy, których już nie ma.	.....

Zadanie 21.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Dokładny obraz Marii Skłodowskiej-Curie jej córko

- A. fotografii z roku 1907.
- B. rysunek wykonany przez ucznia.
- C. artystyczny obraz z postaci.
- D. obraz namalowany przez malarza.

Zadanie 22.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Przedstawiona na fotografii postać ma charakterystyczne ubranie z

- A. charakterystyczne dla XVI wieku.
- B. charakterystyczne dla XX wieku.
- C. charakterystyczne dla XIII wieku.
- D. charakterystyczne dla XX wieku.

Obejrzyj fotografie.

Atomium w Brukseli

Wieża Eiffla w Paryżu

Przeczytaj uważnie tekst.

Tekst VIII

– Amnisi ę wydaje – powiedzia ła na koniec lekcji pani nauczycielka – zewielkie znaczenie dla ludzi ma wynalezienie w czasie ostatnich dwustu lat nowych materiałów i sposobów budowania. Daje to możliwość stawiania obiektów, których nie można było zrobić wcześniej. Latem podróż zowa ła m po Europie. Najbardziej spodoba ły mi się dwie stalowe wieże. Pierwszą z nich to wieża Eiffla w Paryżu, która została zbudowana pod koniec XIX w. Natomiast drugą z nich – Atomium – znajdujesię w Brukseli. Powsta ła ona w 1958 r. Zobowiążmo się na podziwiać wspaniałe widoki.

Słowniczek:

obiekt – budowla

stawiania – budowania

Napodstawie tekstu VIII i fotografii wykonaj zadania 23., 24., 25., 26. i 27.

Zadanie 23.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Wieża Eiffla jest symbolem

- A. Paryża.
- B. Londynu.
- C. Brukseli.
- D. Nowego Jorku.

Zadanie 24.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Wieża Eiffla

- A. powstała kilkadziesiąt lat później niż Atomium.
- B. pochodzi z tego samego stulecia co Atomium.
- C. została zbudowana 200 lat wcześniej niż Atomium.
- D. powstała kilkadziesiąt lat wcześniej niż Atomium.

Zadanie25.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Atomium jest zbudowane

- A. z drewna.
- B. z cegły.
- C. z stali.
- D. z betonu.

Zadanie26.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Atomium ma kształt taki jak

- A. dzwonnica kościelna.
- B. model cząsteczek.
- C. rakieta kosmiczna.
- D. drzewo iglaste.

Zadanie27.

Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Pani nauczycielka powiedziała, że

- A. oba obiekty bardzo jej podobają.
- B. podobała jej tylko wieża w Paryżu.
- C. podobała jej tylko Atomium.
- D. nie podobała jej żadnym z obiektów.

